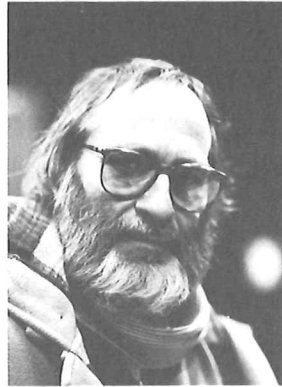

Drie conservatoria om acteurs te vormen

“Je moet er van alles afkrabben”

DORA VAN DER GROEN
ANTWERPEN

JEF DEMEDTS
GENT

SENNE ROUFFAER
BRUSSEL

Toekomstige beroepsacteurs kunnen in Vlaanderen een opleiding krijgen aan de studio Herman Teirlinck in Antwerpen of aan een van de drie conservatoria, in Antwerpen, Gent of Brussel. De verantwoordelijken van deze laatste drie instellingen vertellen *Etcetera* hun bedoelingen en beperkingen: Dora van der Groen, Jef Demedts, Senne en Peter Rouffaer. Drie oud-leerlingen blikken terug op hun wedervaren.

De huidige toneelopleiding heeft haar wortels in de 19de eeuw. Uit een erfenisconserverende bezorgdheid werden toen een aantal staatscholen opgericht waar men de geheimen en knepen van het vak kon leren. In de theatertraditie van die tijd betekende dat een kennisverwerving van voornamelijk dictie en declamatie. In het Parijse Conservatoire National Supérieur d'Art Dramatique gingen de student-pensionairs in de leer bij een meester die hun de welluidendheid van de Franse Taal bijbracht, maar daarnaast kregen ze toch ook dans, schermen, theatergeschiedenis en mythologie. Dat programma bleef onveranderd van 1820 tot 1945. Een diploma van het Conservatoire was tegelijk een contract voor die andere waakhond van het culturele erfgoed, de Comédie Française.

De Belgische conservatoria (Brussel, Gent, Antwerpen, Bergen, Luik) waren en zijn in de eerste plaats muziekscholen. Pas na verloop van tijd werden er ook voordrachtlessen gegeven bedoeld voor toekomstige acteurs, in 1859 in Antwerpen, in 1860 in Gent (Karel Onderdeet), in 1864 in Brussel (Emmanuel Hiel). Van een historisch overzicht van het cursusprogramma (1) kun je de evolutie van de toneelopvattingen aflezen: het oorspronkelijke curriculum (declamatie, letterkunde, toneelgeschiedenis) werd aangevuld met nieuwe disciplines (toneelspeelkunst, encenering, grime, kostuumleer). Vanaf de jaren dertig komt ook bewegingsleer op

het programma, gegeven door Elza Darcie in Brussel (1935) en door Lea Daan in Antwerpen (1948) en Gent.

Geleidelijk aan emancipeerde de toneelopleiding zich uit de erfenis van de voordrachtskunst, de uitgalming maakte plaats voor spel, en dat leidde tot de merkwaardige situatie dat er aan de drie conservatoria nu twee woordafdelingen naast mekaar bestaan: een sectie “voordracht” en een sectie “toneel”. Vanuit de toneelafdeling is men daar allerminst gelukkig mee. Jef Demedts: “Wat is dat, voordracht? In welke landen wordt dat nog gegeven? En wie geeft er allemaal toneel en voordracht in de academies? O.a. mensen die niet in de praktijk terecht konden, gerateerde acteurs.” Structureel zitten de conservatoria dus opgezaald met twee aparte afdelingen, waarvan de voordrachtsectie als erfgenaam van de Vlaamse taalontvoogding en het vendelzwaaien (dixit Dora van der Groen), vandaag nog eens rustig op haar noodzaak moet herdacht worden.

Nog een erfenis die met de eerbiedwaardige leeftijd van het instituut te maken heeft, is dat men om een eerste prijs dramatische kunst te verwerven, een getuigenschrift moet behalen in de “nevenvakken” toneelgeschiedenis, dictie en bewegingsleer. Deze vakken zijn verplicht en worden gegeven door vastbenoemde leraars die (soms?) gekatapulteerd worden vanuit het ministerie. Daarnaast beschikken de

scholen over een beperkt seminarieurenpakket waarmee tijdelijk mensen kunnen aangetrokken worden. Dat de combinatie van vastbenoemde en gastdocenten, van gelande en geplande medewerkers, van verplichte en vrije vakken ook een degelijke opleiding zou waarborgen, hangt dus meer van het toeval af dan dat het een gevolg zou zijn van een grondig beleid. Dat blijft onveranderd zo tot het einde van de jaren '70.

Ondertussen werd aan de acteeropleiding in het buitenland wel stevig geschud. Eind jaren zestig – begin zeventig wijzigt de vraag naar meer democratie niet alleen de meester-leerling verhouding, die de opleiding tot dan kenmerkte, maar heeft ze ook inhoudelijke repercussies. Zo zal b.v. in Duitsland (2) de opleiding gekoppeld worden aan de zgn. “Freie Gruppen” die een groter engagement voorstonden. De acteer methode van Brecht krijgt meer aandacht en de student wordt een grotere keuzemogelijkheid geboden: hij kan zelf accenten leggen in de opleiding, er wordt plaats ingeruimd voor improvisatie en projecten. Deze oefening in democratie verliep uiteraard niet rimpelloos: men botste op de onwil van directies, waardoor soms hele jaargangen vroegtijdig de school verlieten (b.v. Die Rote Rube); één school (Frankfurt) overleefde zelfs de eideloze democratische discussies niet.

Twee decennia later zijn een aantal rimpels weer gladgestreken: de